މާލީ ހޭލުންތެރިކަން

“ފައިނޭންޝަލް ލިޓަރަސީ”

އޮގަސްޓް 2018

ޒައްވާ ސަލްނާ

"ފައިނޭންޝަލް ލިބަރަލިޒަމް" އަކީ ކޮބާ؟

- "ފައިނޭންޝަލް ލިބަރަލިޒަމް" އަކީ، މާލީ ކަންކަމާއި ގުޅޭ ދާއިރާތަކުގެ ހުރަސްނެތިކަން.
- އޭގެ ބޭރުގައި މާލީ ދާއިރާއާއި ގުޅުންހުރި ފައިސާއާއި، ފައިސާ ބެލެހެއްޓުމާއި، އިންވެސްޓްކުރުން ހިމެނޭ.
- މާލީދާއިރާގެ އެންމެ މުހިއްމުކަމަކީ، [illegible] ފައިސާއާއި [illegible] ކަންކަމުގައި ނިންމުންތަކާ ނިންމަން އެނގުން.
- އޭގެ ބޭރުގައި އިންވެސްޓްކުރުމާއި، އިންޝުއަރކުރުމާއި، ދަރަނި ނެގުމާއި އަދާކުރުމާއި، ބަޖެޓްކުރުން ފަދަ ކަންތައް ހިމެނޭ.

މާލީ ހޭލުންތެރިކަމުގެ މުހިންމުކަން

- މާލީގޮތުން ކުޅަދާނަވެ، މާލީކަންކަމާއިގުޅޭ ނިންމުންތައް އަމިއްލައަށް ނިންމަން އެނގުން.
- މާލީގޮތުން ތަނަވަސް‌ـــކަން ގެނުވާ ކަންކަމާއި، ދަރަނިވެރިކަން އިތުރުކުރާ ކަންތައްތައް ވަކިކުރަން އެނގުން.
- ލިބޭ މިންވަރާއި، ޚަރަދުކުރާއި މިންވަރާއި، ދަރަނިވެރިވެފައިވާ މިންވަރު ދެނެގަންނަން އެނގުން.

"ފައިނޭންޝަލް ލިޓްރަސީ" އެނގެން ޖެހެނީ ކޮންބަޔަކަށް؟

- "ފައިނޭންޝަލް ލިޓްރަސީ" އަކީ ދިރިއުޅުމުގެ އަސާސީ ހުނަރަކަށްވާ ހިނދު، މުހާރަތަކީ ކޮންމެ ވެސް އެނގުމާ މުހިންމު އަސާސީ ހުނަރެއް.
- ދުނިޔޭގެ އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރަމުން އަންނައިރު، އަދި އާއްމުންގެ ހަރަދުކުރުން އިތުރުވެފައިވާއިރު، "ފައިނޭންޝަލް ލިޓްރަސީ" ގެ އަސާސީ ހުނަރުތައް ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް އެނގިފައިވުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް.

”ފައިނޭންޝަލް ލިޓްރަސީ“ އަންހެނުންނަށް އެނގެން ޖެހެނީ ކީއްވެ؟

- ދިރާސާތަކުން ދައްކާގޮތުގައި، މާލީ ރޭވުންތެރިކަން ނުވަތަ މާލީ ކަންކަމާގުޅޭ އަސާސީ މައުލޫމާތު އޮޅުންފިލާފައިވަނީ ކޮންމެ 6 މީހަކުން 1 އަށް. މިކަމުގައި އެންމެ ފާހަގަކުރެވޭ އެއް ކަމަކީ އަންހެނުންގެ ރޭވުންތެރިކަން ފިރިހެނުންނަށްވުރެ ދަށްކަން.
- އަންހެނުންނަކީ އިޖްތިމާޢީ، އަދި އިޤްތިޞާދީގޮތުން ފިރިހެނުންނަށްވުރެ ލިބޭ ފުރުޞަތުތައް މަދު ކަމަށްވާއިރު، މިއީ ހައިރާންކުރާ ނަތީޖާއެއް ނޫން.

”ފައިނޭންޝަލް ލިޓްރަސީ“ އަންހެނުންނަށް އެނގެން ޖެހެނީ ކީއްވެ؟

- އަންހެނުންގެ އާމްދަނީ މަދުވުމައި، އާއްމުކޮށް ދިރިއުޅޭ އުމުރު ފިރިހެނުންނާއި އަޅާބަލާއިރު ދިގުވުމުން، މަދު ފައިސާކޮޅަކުން ޚަރަދުކަށް ހަމަޖައްސަން ޖެހޭ. އަދި ފަހަން ރައްކާކުރެވޭ ފައިސާ މަދުވޭ.
- މަސައްކަތުގެ ދާއިރާއިން ދުރަށް ދާންޖެހޭ ހާލަތްތައް ދެކުވެރިވާތީ، މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގެ ކުރިމަތިލާންޖެހޭ ދަތިތަކަށް އިތުރުވޭ، އަދި ކުރިއެރުމަށް ލިބޭ ފުރުސަތުތައް މަދުވޭ.
- މިކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން، އަންހެނުންނާއި ކުރިމަތިވާ ގޮންޖެހުންތައް އިތުރުވޭ. އަދި އެކަނިވެރި މައިންނާއި، އާއިލާތަކުގައި އާމްދަނީ ހޯދާ ހަމައެކަނި ފަރާތެއްނަމަ ކުރިމަތިވާ އުނދަގޫތައް ގިނަ.

މާލީ ހޭލުންތެރިކަން

- މާލީ ހޭލުންތެރިކަމަކީ އަމިއްލައަށް ދަސްވާ އެއްޗެއް ނޫން، ދަސްކުރަންޖެހޭ އެއްޗެކެވެ.
- މާލީ ހޭލުންތެރިކަމަކީ، ފައިސާއާއި މުދަލާއި ގުޅޭގޮތުން ކައިރި އަދި ދުރު މުސްތަޤްބަލަށް، މާލީގޮތުން އެންމެ ފައިދާ ހުރި ގޮތަކަށް ނިންމުންތައް އަމިއްލައަށް ނިންމުމުގެ ޤާބިލްކަން (މަންޓޭލް، 2008)

"ފައިނޭންޝަލް ލިޓްރަސީ"ގެ އަސާސްތައް

- "ފައިނޭންޝަލް ލިޓްރަސީ"އަކީ އޭގެ ޚާޞުގައި ވަރަށް ގިނަ މައުޟޫޢުތަކެއް އެކުލެވިގެންވާ ދާއިރާއެއް. ނަމަވެސް، އަންނަނިވި ކަންތައްތަކީ ފާހަގަކޮށްލެވޭ، އަދި މުހިންމު 5 ކަމެއް.
  - ބެޖެޓްކުރުމުގެ އަސާސްތައް
  - އިންވެސްޓްމެންޓުގެ އަސާސް
  - ފަރަން ރައްކާކުރުން
  - ދަރަނި
  - މާލީ ރައްކާތެރިކަން

މާލީ ރައްކާތެރިކަން

- ރަނގަޅު މާލީ ރައްކާތެރިކަމެއް ނެތި ކުއްލިއަކަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ ފައިސާ ބޭނުންވާފަދަ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، މާލީ ހާސްކަމެއް ކުރިމަތިވެދާނެއެވެ.
- އަމިއްލަ އަދި އާއިލާގެ ރައްކާތެރިކަމަށް މާލީ ރައްކާތެރިކަމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ.

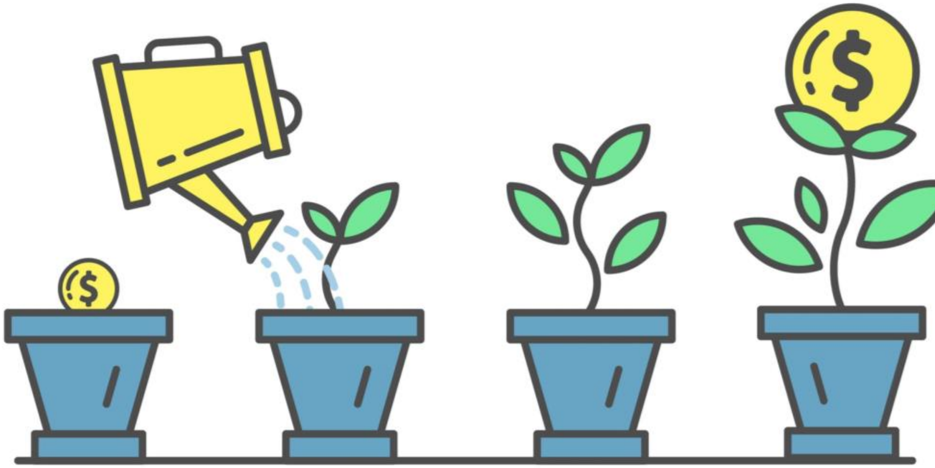

މާލީ ރައްކާތެރިކަމަށް ހުރެވިދާނެ ކަންތައް

- ދިމާވެދާނެ ހާލަތްތަކަށް ތައްޔާރުވުމުގެ ގޮތުން ފައިސާ ރައްކާކުރުން. އެގޮތުން މާލީ މާހިރުން ބުނަނީ މަދުވެގެން 6 މަސް ދުވަހަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަކަށް ފައިސާ ރައްކާކޮށްފައި، ފަސޭހައިން ލިބޭނެހެން ގޮތަކަށް ބެހެއްޓުން.
- އެގޮތުން ވަޒީފާ ގެއްލުން، ނުވަތަ ބަލިވެގެން ވަޒީފާ އަދާކުރުމަށް އުޒުރުވެރިވުން، ނުވަތަ ޤުދުރަތީ ކާރިޘާއެއް ދިމާވުމުން ފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރާނެ ފައިސާ ހިފުން.
- މާލީ ރައްކާތެރިކަން ނެތްނަމަ މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ދަރަނި ނަގާންޖެހޭ، އަދި އިތުރު ޚަރަދުތަކެއް ކުރަންޖެހި، މާލީ ހާލަތު އިތުރަށް ގޯސްވުމަށް މަގުފަހިވޭ.
- އިންޝުއަރަ ކުރުން.

ފަހަން ރައްކާކުރުން

- މާލީ ދުވަހެގޮކަމަން ފަހަން ރައްކާކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް.
- ވައުމުރުގައި ފަހަން ރައްކާކުރުން އާދަކުރުމަކީ ދުވަސްވުމުން އާގޭ ފައިދާ ކުރާނެ ކަމެއް.
- ފަހަން ރައްކާކުރަން ފަށައިގަންނައިރު، މަދު އަދަދުތަކަކުން ފަށައިގަތުމަކީ މި އާދަ ގިނަ ދުވަހަކު ދެމެހެއްޓުމަން ފަސޭހަވާނެ ކަމެއް.
- ޕާސްވޯޓުކުރަން ބޭނުންވާ ތަނުގެއިރު ކަނޑައެޅުމަކީ ނަތީޖާ ޕާސްވޯޓުކުރަން މުހިންމު ކަމެއް.

ދަރަނި

- ދަރަންޏަކީ، ފަހުން އަގު އަދާކުރާގޮތަށް އެހެންފަރާތަކަށް ދޫ ފައިސާ، ނުވަތަ އުޅަނދު އަދި ނުއުފުލާ މުދާ.
- މިގޮތުން ދޫކުރާ ދަރަނިތަކުގައި ޢާއްމުގޮތެއްގައި އަގު އަދާކުރާއިރު އިންޓަރަސްޓު ނުވަތަ އެހެންވެސް ޚަރަދުތަކޭ އަގު، ދަރަނީގެ އަގުގެ އިތުރަށް ދަރަނި ދޫކުރި ފަރާތަށް، ދަރަނި ލިބިގަން ފަރާތުން އަދާކުރަންޖެހޭ.
- ދަރަނި ދޫކުރާއިރު އެއްފަހަރާ ދޫކުރެވިދާނެ. އަދި އެކި ފަހަރު މަތިން ވެސް ދޫކުރެވިދާނެ. އަދި ވަކި ތާރީޚަކާއި ހަމައަށް، ނުވަތަ އެއްބަސްވެފައިވާ ޢަދަދަކަށް ދަރަނި ދޫކުރޭ.

އިންޓަރަސްޓުގެ އަސަރު

- އިންޓަރަސްޓަކީ ބޭންކަކުން ނުވަތަ އެހެންވެސް މާލީ އިދާރާއަކުން ދަރަންޖަށް ނަގާ ފައިސާއަށް ދައްކަންޖެހޭ އަގެވެ.
- އާއްމުގޮތެއްގައި މިއަދު ހިސާބުކުރާނީ އިންސައްތަ އަކުން. އެގޮތުން ލޯނުގަ އަދަދުގެ ވަކި އިންސާއްތައެއް ލޯނު ދޫކުރާ މުއްދަތަށް ބަލާ ހިސާބުކުރޭ.
- މިގޮތަށް ހިސާބުކުރާއިރު "ސިމްޕަލް" އަދި "ކޮމްޕައުންޑް" އިންސައްތަ ބޭނުންކުރޭ.

- ”ސިމްޕަލް“ އިންޓަރެސްޓް ހިސާބުކުރާ ގޮތް:

ލޯނުގެ އަދަދު × އިންޓަރެސްޓް ރޭޓު × ލޯނުގެ މުއްދަތު

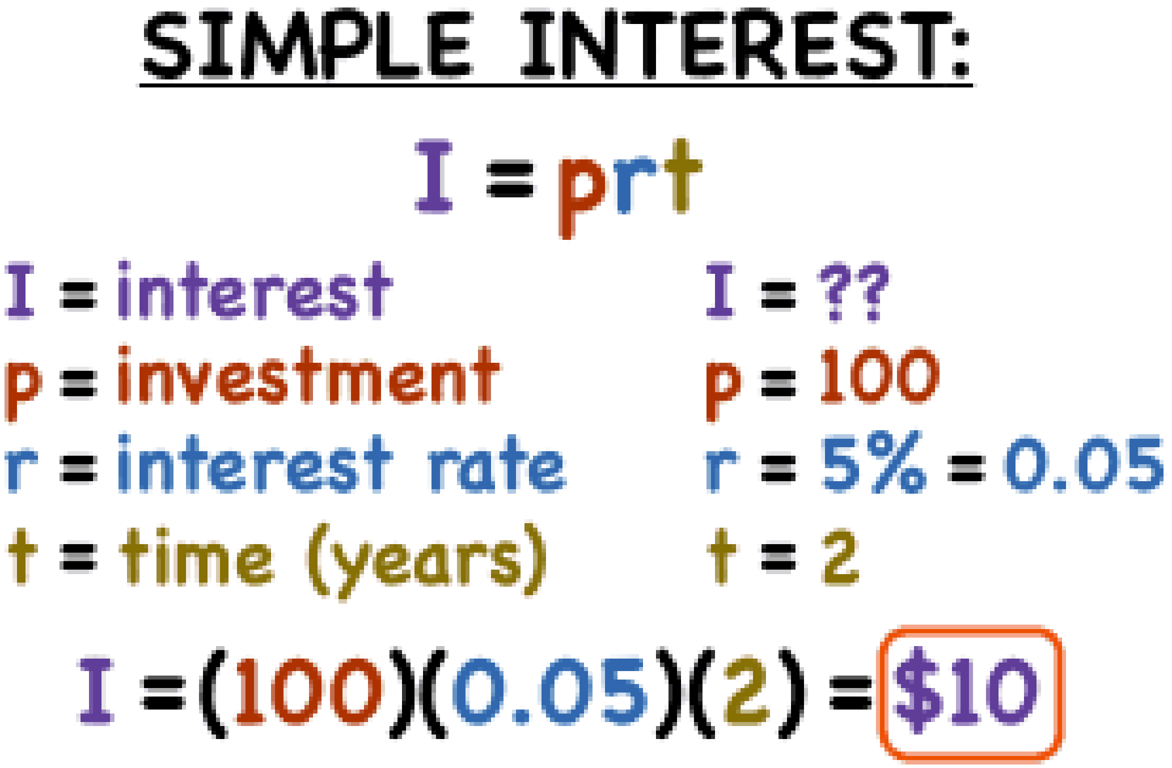

- ”ކޮމްޕައުންޑް“ އިންޓަރެސްޓް ހިސާބުކުރާ ގޮތް:

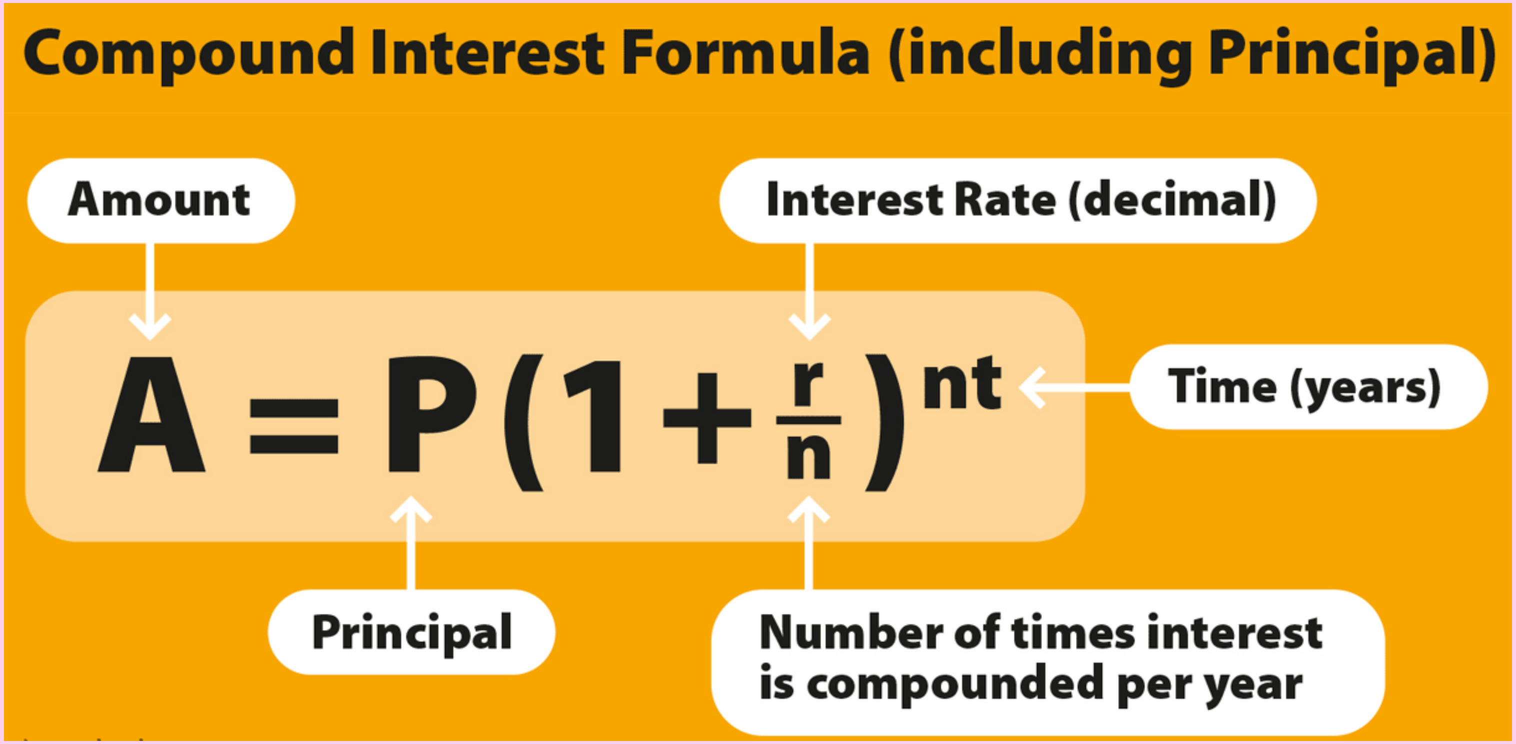

- ”ކޮމްޕައުންޑް“ އިންޓަރެސްޓް ހިސާބުކުރާ ގޮތުގެ މިސާލު:

Years	Principal Amount	Rate of Interest	Interest	Compound Amount
1	\$100.00	5%	\$100.00 × 0.05 = \$5.00	\$100.00 + \$5.00 = \$105.00
2	\$105.00	5%	\$105.00 × 0.05 = \$5.25	\$105.00 + \$5.25 = \$110.25
3	\$110.25	5%	\$110.25 × 0.05 = \$5.51	\$110.25 + \$5.51 = \$115.76
4	\$115.76	5%	\$115.76 × 0.05 = \$5.79	\$115.76 + \$5.79 = \$121.55
5	\$121.55	5%	\$121.55 × 0.05 = \$6.08	\$121.55 + \$6.08 = \$127.63

ބަޖެޓްކުރުމުގެ އަސާސްތައް

- ބަޖެޓްކުރުމަކީ މާލީ ހަރުދަނާކަމުގެ އެންމެ ވަރުގަދަ އެއް އަސާސް.
- ޓަމާނުކުރިއެރުންތަކާއިއެކު، މިއަދު ބަޖެޓްކުރުމަކީ ވަރަށް ފަސޭހަ ކަމެއް. މިކަމަށް ހާއްސަ ސޮފްޓްވެއަރތަކާއި އެޕްލިކޭޝަންތައް ވަރަށް ފަސޭހައިން، އިތުރު ހަރަދެއްކުރުމަކާނުލާ ލިބެންހުރޭ. މިކަންކުރުމުގައި ހިސާބަށް ޤުދުރަތުގަ ކޮންމެހެން މުހިއްމުކަމެއް ނޫން. އަދި ދަރަނިގަތުން ބޭނުންކުރުމާ، ފައިސާގާއިމުގެ ލޮނު އަދި ސަލާމަތް ވަޒީފާ ލިބޭން.

ބަޖެޓް ހަދާނީ ކިހިނެއް؟

- ބަޖެޓަކީ، އާމްދަނީއާއި ޚަރަދަށް ބަލައި، ވަކި މުއްދަތަކަށް ތެރޭގައި ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ އާމްދަނީއާއި، ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތައް އަޅާކިޔާ ތަފްސީލުކުރާ މާލީ ލިސްޓެކެވެ.
- އަހަރެއްގެ ބަޖެޓް ތައްޔާރުކުރާނަމަ، އަންނަނިވި ގޮތަށް ލިސްޓުކުރެވިދާނެ:

އަހަރުފެށޭއިރު ހުރި ފައިސާ + އަހަރުތެރޭގައި ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ އާމްދަނީއާއި އެހެނިހެން ފައިސާ - އަހަރުތެރޭގައި ޚަރަދުކުރަންޖެހޭނެ ޚަރަދުތައް = އަހަރުނިމޭއިރު ހުންނާނެ ފައިސާ

ބެޖެޓް ކުރުމުގައި ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭ ކަންތައްތައް

- ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތަކާއި، އެނޫން ޚަރަދުތައް ދެނެގަތުން.
- ގިނައިން ޚަރަދުކުރާ ކަންތައްތައް ދެނެގަތުން.
- ބަޖެޓް ތައްޔާރުކުރުން، އެ ބަޖެޓާއި އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަކީ، ކުރު އަދި ދިގު މުއްދަތުގައި ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ މާލީ ލަނޑުދަނޑިތައް ހާސިލުކުރުމަށް މުހިއްމު ކަމެއް.
- ދިގުމުއްދަތަށް އަންނަ މާލީ ބަދަލުތަކާއި އެއްގޮތަށް ބަޖެޓް ބަދަލު ގެނައުން.

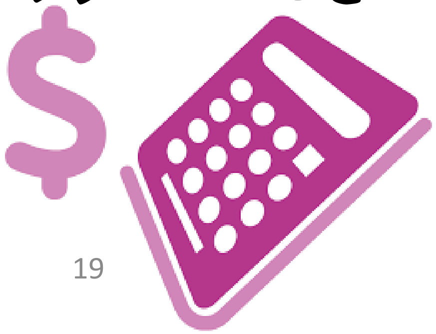

ޝުކުރިއްޔާ ދެވާ!